Ferdinandi Secundi Imperatoris Augustissimi motiva seria et emolumenta publica initae pacis cum Serenissimo Duce Saxoniae Principe Electore prout ea ex mandato Caesareo transmissa sunt ad Virum quendam magnae authoritatis

De pace cum Electore Saxoniae tandem benevolente Deo conclusa ex prioribus nostris Vestra Sanctitas intellexerit, interim non modo de publicatione eius pacis die 3a Maij Pragae peracta certiores facti sumus, sed et tabulae ipsae [...]grantionis utrimque a Commissarijs signatae ad nos allatae sunt, de quare hic publicam promulgationem fieri curavimus, significavimusque eandem pro debita Suae Sanctitati.

Ad pacem igitur quod attinet, eam ante paucos percepimus, quod illa sermones variis sit dedita. Erunt malevoli et rerum imperiti quibus ea displiceat; erunt qui per eam religioni incommodatum, aut certe minus quam pro voto suo commodatum sit, putaturi; quorum primis difficile est unquam satisfacere. Secundis cognoscimus, tertios et quartos tabulae ipsae pacis, ubi illae in publicum edentur, ab hac opinione liberabunt. Illos proinde requisitos volumus ut tantisper de tota hac re iudicium suum suspendant, ac interea ita firmiter de nobis aestiment, tam nos semper curam religionis habuisse quam et officium summi nostri Imperatorij muneris exigit, religioque et affectus denique nostrae nationis fert, tum temporum quoque ac rerum ratio voluit, nec magis illi quam nobis dolori esse, si aliqua nostra culpa illa vel minimum detrimentum pateretur. Hanc opinionem ubi firmam de nobis habuerint, illud facile intelligent, quicquid de eo possit per ipsi religioni amplius commodatum velleant, illi non ab alio quam urgentissima necessitate ei ademptum fuisse. Quae quidem necessitas qualis quantaque fuerit, non immerito reclamare ut quisque plane perspiciat aut opinionem sibi patiatur, nisi qui vel peculiari sensu vel partis malorum fuit quibus Universam hanc tam nobilem Germaniae patriam continuum gravissimumque 17 annorum bellum plus quam miserandum in modum afflixit ac funditus fere evertit.

At si quis tamen in gaudio sibi obijcerat, quod bellum tantas calamitates comitari soleant, ac tum perpenderet in hoc bello quos stimulos ad gloriosam religio tam alte fixum animis infixa, vel cui opinio utrimque addere potuerit, quamque hinc sacrorum profanorumque omnium permixtionem quaeque necessaria fuerit, ubi quod hic factum alii reparabile et e contra videri exorbitat, in quo aeque utraque pars sibi necessario magis de his [...] ac vita fragili quam salute ipsa aeterna decertandum, adeoque omnia pro eo toleranda putaverit, id aliquoque aliquatenus poterit, quae ad bellum diutius in his regionibus media reliqua esse potuerint.

Idem demum si serio consideraverit, quod discrimina inter hoc Universa subinde religio, fortuna vices suas variante, subierit, Et quanto tempore Catholicorum provinciae in Acatholicorum manibus fuerint, quod pridem omnes ante temporatae sint. Quam autem paucum auxilij ab ijs nobis suppeditatum sit,

qui in hac ea primas tenere debuissent, Immo contra quae etiamnum
adversae partis viros, quibus ea non Acatholicorum modo sed et Catholico[rum]
dolor, subsidijs imitantur. Ac demum in pericula aeterna circumspexerit,
ab infestis undiq; hostibus, et quam maxime hoste vicino perurgente, non nos[tra]
Universae Christiani nois reipubl. tenenda fuerint et adhuc sint. Attent[a]
potentia tot[i]q; stimulis, quos non modo illi Acatholici sed Catholicorum et[iam]
mo, ad ferendum dictu, ad nos invadendos, [illegible] et legatos subditos no[n]
nec etiam nunc cessant, mirabitur fortasse non [illegible] tandem
accertandam deprimunt, sed q in ea [illegible] tractanda [illegible] processerim[us]
tamen non eo intellectu velimq;, quasi necessitas eam apud nos vim
habuerit aut habitura sit, ut eam pacem iniquam suscepturi sim[us]
suscepimus, q vel minus a republ. sit, vel dignitati nostrae [illegible]
adversari possit. Quin potius contra a non iniquis rerum arbitris
primis ad religionem pertinet, ita iudicatum iri confidimus, [illegible]
nam illi non detractum sed additum et lucrifactum esse, de q
tabulae ipsae, ut diximus, pacis ad unum lucubrationis testabuntur.
At ut vel obiter sed et [illegible], quibus tam cordi est religio Cath[olica]
tam illius, quo commodatum illi consuluimus, sic subijciendum duxi[mus]
Ac imprimis sunt aliud esset, quam quod pro illam [illegible] Electoral[is]
cives Sacri Romani Imperij tam seculares quam Ecclesiastici catho[lici]
Catholici suis ditionibus postliminio restituuntur, atq; in ijsdem dit[ionibus]
Religio Catholica restauratur, tot millia animarum vel praesentissimo ae[terno]
religionis periculo liberantur, haud parum, ut credimus, ea re religioni
datum fuit
Sed [illegible] [illegible] tandem in manus nostras Archiepiscopat[us]
mansit, una cum amplissimis aliquot Episcopatibus, Halberstadiens[is]
densis, Verdensis et Osnabrugensis praemiant, Praescriptio Canton[um]
gustanae confessionis interlumpitur. Similiter praescriptio bonorum [illegible]
eorum immediate Imperio subditorum, q ante transactionem Passaviens[em]
fuere, impeditur. Eisdem Catholicis vocatis in quibuscunq; Ecclesi[is]
Cathedralibus quam alijs, etiam ijs quarum nonnullos Acatholicos ma[iori]
ostio, nunc et imposterum, munere parati et paci, Canonicatus, p[rae]
dae beneficia stabiliuntur. In monasterijs et domibus suis religi[osis]
postulationes et electiones servantur, non obstantibus Acatholi[corum]
statutis quibuscunq;, etiam iuratis, quibus Catholici ab his arcen[tur].
Quantivis deinde pretij est, quod in collegio Electorali nobis ac parti [Catholicae]
stabilitur et confirmatur unius voti accessio, cum etiam ipsa dit[io]
Palatino adempta et iura ad easdem competentia Catholicis [illegible]
Itemq; q in universum in causis religionis iurisdictioni nostrae a[c]
nostri Imperialis aulici irrefragabile adijcitur robur, Rei sup[er] acti[s]
submissis hactenus iudicatae et imposterum iudicandae obtinent[ur].
Principibus Catholicis de libera potestate reformandae religioni[s in]
ditionibus hactenus mota tollitur. Similiter in causa [illegible] qu[ae]

bona Ecclesiastica iurisdictio nostra hactenus semper impugnata extra
dubium ponitur. Quod spacio quadraginta annorum in pactis expresso
obtinet absolute, et postea in casu paritatis votorum consilij constituen-
di eandem vim habet. Excluditur deinde per hanc conventionem a
pace religiosa imperij, si non expresse, saltem tacite, de expresso tamen
consensu et approbatione partis alterius hominum, quicquid Calvinismo adhaerat
secta tam turbulenta et perniciosa, restricto protestantium nomine ad solos
confessionis Augustanae sectatores, contra reiteratas calidissimas in-
stantias plerorumque protestantium apud Electorem Saxoniae. Civitas
ipsa Augustana sic reformatur et Episcopo Catholico sua templa resti-
tuantur et unius Lutherani tantum loci ad aedificandum ac unius
tantum vel duorum praedicantium permittitur facultas. Ducatus et
Lotharingia tam nobilis et intemerata hactenus ab omni haeresi provincia
a periculo eiusdem haeresis praeservatur, vel potius ex faucibus ipsis
eius eripiatur. Et tantum quidem in Imperio acquisitum boni.
At in regno nostro haereditario Bohemiae, caeterisque domus nostrae provincijs
haereditarijs hoc obtentum, quod nesciamus an plane per se non indignum sit
cuius pacis pretium sit aestimandum, nimirum quod in ijsdem religio nostra
catholica, prout ea nunc a nobis restituta est, in perpetuum stabilitur contra
quam plerique protestantium nec non et Rex Christianissimus omni ope
sibi annitendum putarant. Nolumus hic commemorare alia non
minoris faciunda emolumenta, quae in commodum cadunt non Ger-
maniae tantum sed totius Christiani orbis ac vicinarum regionum,
utpote ut sunt, correctio morum, disciplinae ac politiae restaura-
tio, liber mercimoniorum usus. Nec omittendum hanc quod hac
pace Catholicorum vires non Germania tantum sed et vicina reg-
na et provinciae, nec non et Italia, ac imprimis sedes Apostolica,
cui per tot annos spectaculum [illegible] non semel audita, confirmantur.
Erit quoque per hanc eandem pacem, ut et Serenissimo nepoti
nostro Regi Catholico in Belgio haeresis debellandae facilior sit potestas
et copia.
Postremum, quod primo loco ponendum erat, quod per hanc pacem totius
Germaniae vires denuo coniungantur ad resistendum validius si vel in
Ungaria vel in Polonia ingruat periculum ab inimico universae religi-
onis Christianae et infensissimo ac potentissimo Turca. Quanti fa-
ciendum sit hac res is facile aestimabit, qui secum reputaverit quod
si hostis pro ingenio suo hoc tempore praedicta occasione defectus nostri
et Germaniae virorum usus fuisset aggredi, fortassis non alias tam oppor-
tunam totius Europae subiugandae commoditatem nancisci potuisset.
Quo, dignoscitur huius conventionis utilitatem ad totam Christianam
rempublicam aeque fere pertinere. Eodem spectato, quod speramus

Fructum

randam hanc conventionem portam fore ad introducendam pacem
Universalem inter ceteros quoque Reges et Principes Universi orbis Christiani
maxime Catholici ad plenum ac debitum non quietis modo et tranqui-
tatis sed et sanctitatis, quo libenter et nostrum studium quartamus.
Atque haec fere sunt emolumenta, ex quibus religio, si ea paucissimis [illegible]
incommodis, quae necessaria sunt, nec effugi potuerunt, opponantur
non diminutam sed auctam existimari poterit.
At si quis tamen doleat non amplius illi commodatum fuisse, hunc
minime reprehendendum censemus, quin potius fatemur et dolorem [illegible]
in illum reponat qui impedimento fuit, tangit eaedem non nos,
Regem Christianissimum, qui inter ceteros [illegible] filios sibi primas app[illegible]
nihil tamen veritus est non modo eundem ab initio Acatholicorum [illegible]
nes et unionem foederis Catholici veros excitare in Imperio, in [illegible]
[illegible] Regem [illegible] Suecum vocare et commovere, cum eo [illegible]
inire, utriusque potentiam fovere et firmare, [illegible] sed et ditiones
nostras et Imperii nulla data causa contra fidem datam invadere [illegible]
est, sed conati et expresse Catholicos a nobis avulsos [illegible] nos [illegible]
tum etiam quando post Nordlingensem victoriam et generale [illegible]
exercitum plerasque ac recuperationem feliciterque [illegible] prona nob[illegible]
nostros exercitus belli nobis opponere, e civitatibus et locis q[illegible]
num in nostram et Catholicorum potentiam venerat, militem nostr[illegible]
expellere et Acatholicum introducere, denique cum alias su[illegible]
progressus nostros et religionis impedire, tum in articulo et p[illegible]
ipso concludendae pacis se Electori Saxoniae permittere non dub[illegible]
int, quod si modicum temporis tantum fuisset, ipse effecturus [illegible]
non modo longe quam nunc, quo ad omnia [illegible] commodioribus condi[illegible]
tionibus potiretur, verum etiam ut in Regnum Bohemiae et Provincias
nostras Lutherana secta cum omnibus restitueretur.
Et si pro [illegible] loco tempori et [illegible] liberé [illegible]
circa hanc pacem aliquid moverent, respondere poteris, quae [illegible]
prudentia tua, erga nos fidei commissa volumus, atque hoc [illegible]
endo benignam nostram voluntatem exequeris. Cui de [illegible]
gratia nostra Caesarea firma manet. Data Viennae 8 [illegible]
Anno 1635.

Ferdinand.

Inscriptio ad legatum Caesareum Romae
apud Papam etc agentem fuit.